

Verslagnummer 2000-1213/MW

Woningbouwlocatie 'Onder de Toren'

Groessen, gemeente Duiven

Een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI-2)

Colofon

Verslagnummer: 2000-1213/MW

Opdrachtgever: P. Hoedemakers en Zn. B.V.

Project: AAI-2 woningbouwlocatie Onder de Toren, gemeente Duiven

Titel: Woningbouwlocatie Onder de Toren, gemeente Duiven; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI-2)

Datum: juni 2000

Auteur: drs. H.F.A. Haarhuis

Bestandsnaam: L:\QXPress\briefvers\2000\DOTO\BR1213-D0.qxd

Projectcode: DOTO

Projectleider: drs. H.F.A. Haarhuis

Projectmedewerkers: drs. M.M. van de Bel & drs. N.M.J.E. Boemaars

Autorisatie:

drs. N.G. Stikker

RAAP Archeologisch Adviesbureau

telefoon: 020-463 4848

Zeeburgerdijk 54

telefax: 020-463 4949

1094 AE Amsterdam

E-mail: raap@raap.nl

Postbus 1347

1000 BH Amsterdam

© RAAP Archeologisch Adviesbureau, 2000

Archeologisch adviesbureau RAAP aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

1 Inleiding

Momenteel wordt door P. Hoedemakers en Zn. B.V. aan de noordzijde van de bebouwde kom van Groessen de woningbouwlocatie 'Onder de Toren' ontwikkeld. Aangezien realisatie van de inrichtingsplannen een bedreiging vormt voor archeologische waarden in het plangebied, heeft P. Hoedemakers en Zn. B.V. aan archeologisch adviesbureau RAAP opdracht gegeven om het plangebied door middel van een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI) te onderzoeken. Het doel hiervan is om de aanwezige archeologische waarden, vooruitlopend op de realisatie van de inrichtingsplannen, in kaart te kunnen brengen.

Een AAI kan gesplitst worden in twee fasen:

- AAI-1: kartering, het opsporen van eventueel aanwezige archeologische resten;
- AAI-2: waardering, het bepalen van de kwaliteit (gaafheid en conservering), aard, datering, diepteligging en omvang van de aangetroffen resten.

Aangezien het plangebied deel uitmaakt van een 'terrein van zeer hoge archeologische waarde' (CMA-code 40B-002) waar de aanwezigheid van archeologische waarden reeds vaststaat, diende meteen een AAI-2 uitgevoerd te worden. Belangrijkste doel van dit onderzoek was het zo nauwkeurig mogelijk in kaart brengen van de ligging van de archeologische resten en het bepalen van de kwaliteit (gaafheid en conservering) hiervan. Daarnaast is ook aandacht besteed aan de diepteligging, geologische context, aard en datering van de vindplaats. Ten behoeve van de AAI-2 is een booronderzoek verricht, waarbij een boorgrid is toegepast met een dichtheid van ruim 20 boringen per hectare. Het veldwerk is verricht op 19 en 20 april 2000.

In dit briefverslag worden de toegepaste methoden (hoofdstuk 2) en de resultaten (hoofdstuk 3) van het waarderend onderzoek uiteengezet. In hoofdstuk 4 worden hieraan de conclusies en aanbevelingen verbonden.

2 Methoden

2.1 Bureauonderzoek

Tijdens een beknopt bureauonderzoek zijn verschillende kaarten bestudeerd om inzicht te krijgen in de bodemkundige en landschappelijke kenmerken van het plangebied. Deze zijn van belang om het veldwerk zo doelgericht mogelijk uit te kunnen voeren. De resultaten van het vooronderzoek vormen het kader voor de interpretatie van de in het veld verzamelde gegevens. De volgende kaarten zijn bestudeerd:

- Geologische kaart van Nederland (concept), schaal 1:50.000, kaartblad 40 West, Arnhem (Rijks Geologische Dienst, 1990);
- Bodemkaart van Nederland, schaal 1:50.000, kaartblad 40 West, Arnhem (Stiboka, 1975);
- Geomorfologische kaart van Nederland, schaal 1:50.000, kaartblad 40, Arnhem (Stiboka, 1985);
- Archeologische kaart van Nederland, schaal 1:100.000, blad Oostelijk rivieren-gebied (Willems, 1981).

Om inzicht te krijgen in de archeologische waarden in het plangebied, is het archeologisch informatie systeem (ARCHIS) van de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek (ROB) te Amersfoort geraadpleegd, alsmede het Centraal Archeologisch Archief (CAA) en het Centraal Monumenten Archief (CMA) van de ROB. Daarnaast is ook informatie verzameld uit relevante (archeologische) literatuur (zie literatuurlijst).

2.2 Waarderend booronderzoek

Door middel van een waarderend booronderzoek wordt getracht de kwaliteit (gaafheid en conservering), omvang, diepteligging, aard en datering van archeologische vindplaatsen vast te stellen. Met behulp van deze gegevens kan bepaald worden of een vindplaats behoudenswaardig is. De gegevens zijn vervolgens nodig om, indien noodzakelijk, de plannen met betrekking tot de ontwikkeling van het plangebied aan te kunnen passen met als doel behoud van de vindplaats, of om eventueel vervolgonderzoek zo nauwkeurig mogelijk te kunnen plannen en uitvoeren.

Een waarderend booronderzoek (AAI-2) onderscheidt zich in zoverre van een karterend booronderzoek (AAI-1), dat de boordichtheid bij een AAI-2 beduidend groter is. Er is voor onderhavig onderzoek gebruik gemaakt van een boorgrid

bestaande uit raaien met tussenliggende afstanden van 20 meter. De afstand tussen de boringen binnen iedere raai bedraagt 25 meter. Ten opzichte van de boringen in de naastgelegen raai(en) verspringen de boringen telkens 12,5 meter. Op deze wijze ontstaat een grid van gelijkbenige driehoeken. De boordichtheid bedraagt ruim 20 boringen per hectare.

De boringen zijn gezet met een Edelmanboor met een diameter van zeven centimeter en een gutsboor met een diameter van drie centimeter. Daarnaast zijn op enkele plaatsen boringen verricht met een Edelmanboor met een diameter van twaalf centimeter (zgn. megaboor), waarmee de archeologische laag is bemonsterd. De monsters zijn nat gezeefd met behulp van een zeef met een maaswijdte van 0,1 cm en vervolgens geanalyseerd (archeologische macrorestenanalyse). Op deze wijze is getracht aanvullend (diagnostisch) vondstmateriaal te verzamelen, teneinde meer zekerheid te krijgen over de kwaliteit en datering, alsmede de verspreiding van de archeologische resten.

Alle boringen zijn volgens vaste richtlijnen beschreven, waarbij zowel geologische als archeologische kenmerken zijn geregistreerd. Van alle boorpunten is de ligging driedimensionaal ingemeten.

Op grond van de horizontale verspreiding van archeologisch materiaal (zogenaamde archeologische indicatoren) en landschappelijke kenmerken is de omvang van de vindplaats bepaald. Het eerste is inzichtelijk gemaakt door het aantal 'archeologische indicatoren' per boring in kaart te brengen (figuur 2). De volgende archeologische indicatoren kunnen worden onderscheiden: houtskool, verbrande leem, aardewerk, bot, steen (vuursteen en andere soorten), fosfaat en vuile kleur. Voor elk van deze indicatoren geldt dat de indicatieve waarde ervan toeneemt indien ze in combinatie met andere indicatoren worden aangetroffen.

3 Resultaten

3.1 Geologie en bodem

Bureauonderzoek

Volgens de concept geologische kaart (Rijks Geologische Dienst, 1990) bevindt zich in het westelijke deel van het plangebied de oostelijke flank van een rivierduin (donk). Ook Willems (1981) geeft hier een pleistocene zandopduiking aan. In beide gevallen wordt de donk omsloten door holocene oeverafzettingen. Op de geomorfologische kaart (Stiboka, 1975) zijn in het plangebied en de omgeving hiervan uitsluitend holocene, fluviatiele afzettingen (3K25: rivieroeverwal) aangeduid.

Rivierduinen behoren tot de (hoofdzakelijk pleistocene) Formatie van Kreftenheye. Ze zijn ontstaan doordat aan het eind van de laatste ijstijd zand uit de brede riviervlakten lokaal is opgewaaid tot duinen. In het hierop volgende geologische tijdvak, het Holoceen, zijn de rivierduinen (gedeeltelijk) overdekt geraakt door fluviatiele afzettingen. Vanwege de hoge en droge ligging in een omgeving bestaande uit relatief natte rivierkleigebieden, zijn de rivierduinen in het verleden zeer aantrekkelijke locaties geweest voor bewoning. Voor dergelijke duinen geldt derhalve een hoge archeologische verwachting.

De holocene fluviatiele afzettingen vallen uiteen in stroomgordelafzettingen en komafzettingen. De eerste liggen doorgaans iets hoger dan de directe omgeving, hetgeen onder andere het gevolg is van opslibbing van de rivieroeveren. De oeverafzettingen bestaan over het algemeen uit lichte klei, zavel en zand; zij hebben veelal een zogenaamd aflopend profiel, waarbij het materiaal met het toenemen van de diepte steeds lichter (grofkorreliger) wordt. Door de iets hogere ligging van de stroomgordels en de in vergelijking met komgronden relatief lichte bodems, werden deze reeds in de periode vóór de bedijking in de Late Middeleeuwen, net als de rivierduinen veel benut voor bewoning en landbouw. Voor stroomgordelgronden geldt derhalve over het algemeen een hoge archeologische verwachting.

Waarderend booronderzoek

De bodemopbouw vertoont binnen het plangebied duidelijke verschillen. In grote lijnen zijn er twee landschappelijke elementen te onderscheiden die het beeld bepalen: (een deel van) een overslibd rivierduin en (de randzone van) een aangrenzende stroomrug. Het rivierduin ligt in de westelijke helft van het plangebied (figuur 2). Op het rivierduin zijn fluviatiele afzettingen aangetroffen waarvan de dikte in zuidoostelijke richting iets toeneemt: van ca. 40 cm in de noordwesthoek tot ca. 80 cm ter hoogte van de boringen 7 en 11. De op figuur 2 aangegeven

grens tussen rivierduin en stroomrug kenmerkt zich door een vrij abrupte overgang van een hoog zandniveau in het westen naar een veel lager zandniveau met daarboven overwegend klei en zavel in het oosten (figuur 3). Het profiel van de stroomrug laat een afwisseling van lichte klei, lichte en zware zavel en zand zien (figuur 3). In enkele boringen is géén zand aangetroffen binnen de maximale boordiepte van 2,0 m -Mv (boringen 9, 13, 14 en 16). Opvallend is dat het maaiveld ter hoogte van de in het oosten gelegen stroomrug gemiddeld hoger ligt (ca. 10,80 m +NAP) dan het westelijk aangrenzende duin (ca. 10,65 m +NAP).

In de (top van de) pleistocene afzettingen kon geen duidelijk herkenbare bodemvorming worden vastgesteld. Het betreft een klein deel van een duin dat in het Subboreaal (ca. 3000 tot 700 voor Chr.) waarschijnlijk gedeeltelijk door fluviatiele erosie is aangetast. De zogenaamde Afzettingen van Wijchen, die in een groot deel van het rivierengebied het kenmerkende bovenste deel van de fluviatiele afzettingen van de Formatie van Kreftenheye vormen, zijn op enkele plaatsen in het centrale en oostelijke deel van het plangebied waargenomen. Deze laag, die over het algemeen uit zandige leem bestaat, ligt vaak aan de basis van rivierduinen.

3.2 Archeologie

Bureauonderzoek

In en rond het plangebied zijn in het verleden reeds veel archeologische vondsten en waarnemingen gedaan. Op grond hiervan staat een omvangrijk terrein, waarvan het plangebied deel uitmaakt, als te beschermen monument in het CMA geregistreerd (CMA-code 40B-002; Monumentnummer 3846; zie ook Gemeente Duiven, 1999). Het plangebied vormt het zuidelijke deel van dit te beschermen monument (zie bijlage 1).

Het terrein dat als te beschermen monument geregistreerd staat, ligt direct ten noorden van het centrum van Groessen. In 1950 is hier tijdens een bodemkartering door de Stiboka reeds een oude woongrond vastgesteld. De vondsten die hier sindsdien gedaan zijn, dateren uit verschillende perioden: (Late?) IJzertijd, Vroege en Midden Romeinse tijd, Vroege en Late Middeleeuwen. De meeste dateringen zijn verricht aan de hand van aardewerk-typen die hier zijn gevonden. Naast aardewerk zijn onder andere stukken hutteleem, slakken, basalt-lava (tefriet) en tufsteen aangetroffen (Willems, 1981). De aanwezigheid van tufsteen kan een aanwijzing zijn voor Romeinse of middeleeuwse steenbouw ter plaatse dan wel in de directe nabijheid. Het kan echter ook om secundair gebruikt materiaal gaan.

In 1980 is door de ROB een veldinspectie uitgevoerd (J.W. Noordam, 1 april 1980), waarbij naast oppervlaktewaarnemingen tevens acht boringen zijn uitgevoerd in en rond het huidige plangebied. Alle boringen leverden aanwijzingen op voor de aanwezigheid van bewoningsresten, zij het in wisselende mate. De Archeologische Werkgemeenschap voor Nederland afdeling Zuid-Veluwe en Oost-Gelderland heeft hier in 1981 en 1982 gegraven. Hierbij is op circa 60 cm -Mv hoofdzakelijk aardewerk uit de Late IJzertijd, Romeinse tijd en Middeleeuwen gevonden (De Grood, 1982).

Waarderend booronderzoek

De belangrijkste gegevens met betrekking tot de onderzochte vindplaats, gemakshalve vindplaats 1 genoemd, worden hieronder aan de hand van een aantal vaste rubrieken toegelicht.

Vindplaats 1

1. **RAAP-objectnummers:** DOTO 1
2. **Coördinaten:** 199.200/438.500; **Kaartblad:** 40B
3. **Gemeente:** Duiven; **Toponiem:** Woerd en Oude Hof
4. **Maaiveld:** grasland en braakliggend terrein
5. **Geomorfologie:** rand van rivierduin en stroomrug
6. **Hoogte NAP:** circa 10,75 m +NAP
7. **Complextype:** nederzetting
8. **Datering:** IJzertijd t/m Middeleeuwen
9. **Vondsten:** vondsten uit boringen; alle in § 2.2 genoemde typen indicatoren zijn in de boringen aangetroffen, met uitzondering van vuursteen. Op figuur 2 is met een kleurcode per boring aangegeven hoeveel verschillende archeologische indicatoren hierin werden waargenomen. Naast de verspreiding van alle archeologische indicatoren is de verspreiding van boringen met fosfaat van belang voor het vaststellen van de omvang van het nederzettingsterrein: **boringen met fosfaat:** 1, 4, 5, 7-23, 25, 28, 29, 30 en 32-35.
10. **Resultaten AAI-2:** in 33 van de 35 boringen zijn archeologische indicatoren aangetroffen. Afgezien van waarnemingen van houtskool in een groot aantal boringen, betreft het hoofdzakelijk kleine aardewerkfragmenten, stukjes verbrande leem, fosfaat en botresten. De meeste archeologische indicatoren zijn op een diepte variërend van circa 50 tot 80 cm -Mv aangetroffen in een duidelijk te onderscheiden archeologische laag (bewoningslaag). In slechts vier boringen is een dergelijke laag waargenomen op minder dan 50 cm diepte (boringen 6, 8, 32 en 33). In elf boringen werden archeologische indicatoren tot een diepte van meer dan 100 cm -Mv aangetroffen (boringen 5, 9, 12, 13, 14, 15, 16, 19, 20, 21 en 35).

Hoewel opvalt dat min of meer over het gehele plangebied verspreid archeologische indicatoren zijn aangetroffen, zijn de meeste indicatoren waargenomen in de oostelijke helft van het plangebied. Toch dient – op grond van de geregistreerde verspreiding van archeologisch materiaal en fosfaatconcentraties – het gehele gebied als archeologische vindplaats beschouwd te worden. Met name op grond van het baksel van de aardewerkfragmenten kan de vindplaats globaal in de periode IJzertijd-Middeleeuwen worden gedateerd. Een klein deel van het archeologisch materiaal is mogelijk vroeger te dateren.

De archeologische laag, waarin het meeste archeologische materiaal is aangetroffen, bestaat uit een pakket grijze tot bruinrijke zandige klei. Dit betreft het bovenste gedeelte van een stroomrug, waarop in het verleden langdurig bewoning heeft plaatsgevonden. Met name tegen de oostelijke grens van het plangebied, rond boring 16, ligt deze bewoningslaag relatief

hoog (top op ca. 10,45 m +NAP). Mogelijk lag ten oosten hiervan een riviergeul: op de geomorfologische kaart (Stiboka, 1985) is ter hoogte van de Heiliglandsestraat een 'smalle geul' aangegeven.

Het archeologisch materiaal is over het algemeen van een redelijke tot goede kwaliteit. Er zijn vrij veel fragmenten onverbrand bot gevonden, hetgeen waarschijnlijk inhoudt dat de conservering van botmateriaal op deze vindplaats relatief goed is. Ernstige verstoringen van de archeologische bewoningslaag zijn niet aangetroffen. Wel is met name in de zuidwesthoek van het plangebied in enkele boringen een verstoorde bovenlaag waargenomen met een dikte van gemiddeld 60 cm (boringen 10, 11, 17 en 18) en zullen archeologische resten hier en daar zijn aangetast door lokale grondwerkzaamheden, zoals de aanleg van kavelsloten en dergelijke. In de boringen 14 en 16 lijkt sprake te zijn van een lichte ophoging sinds de Middeleeuwen. Hier is een geroerd pakket van ca. 50 cm (incl. de bouwvoor) aangetroffen.

4 Conclusies en aanbevelingen

4.1 Conclusies

Met uitzondering van twee boringen in het noordwestelijke deel van het plangebied woningbouwlocatie 'Onder de Toren' te Groessen, zijn in iedere boring een of meer archeologische indicatoren aangetroffen. Op grond hiervan en op basis van vondsten en waarnemingen in het verleden dient het gehele plangebied als archeologische vindplaats te worden beschouwd. De vindplaats betreft een deel van een naar alle waarschijnlijkheid omvangrijk nederzettingsterrein uit de IJzertijd, Romeinse tijd en de Middeleeuwen. Ten aanzien van de kwaliteit (gaafheid en conservering) van de vindplaats kan worden gesteld dat deze over het geheel genomen goed te noemen is. Op de meeste plaatsen is sprake van een relatief gave bewoningslaag. De meeste ('leesbare') grondsporen bevinden zich waarschijnlijk direct onder deze laag.

De resultaten van de AAI-2 vormen geen aanleiding om kanttekeningen te plaatsen bij de status 'te beschermen monument' ofwel 'terrein van zeer hoge archeologische waarde' (voorheen 'meldingsgebied') die momenteel voor het gebied geldt.

4.2 Aanbevelingen

In algemene zin dienen vanuit het huidige beleidskader de aangetroffen archeologische waarden zoveel mogelijk te worden ontzien bij de bodemingrepen die in het kader van de inrichting van het gebied noodzakelijk zijn. Terreinen van zeer hoge archeologische waarde zijn op grond van door de ROB gehanteerde criteria aangewezen als behoudenswaardig (zie bijlage 3: Beleidskader).

Teneinde de archeologische waarden van vindplaats 1 te behouden, dienen bodemingrepen tot op het niveau waarop de archeologische resten aanwezig zijn vermeden te worden. Derhalve wordt aanbevolen een maximale werkdiepte van 35 cm -Mv aan te houden (maaiveld gemiddeld ca. 10,75 m +NAP min 0,35 m is gemiddeld ca. 10,40 m +NAP).

Indien (plaatselijk) toch dieper dan de genoemde maximale werkdiepten gegraven moet worden, dient er aanvullend onderzoek plaats te vinden. Hiervoor bestaan twee mogelijke invullingen:

- een Aanvullend Archeologisch Onderzoek (AAO) waarbij door middel van één of enkele proefputten of -sleuven archeologische sporen worden blootgelegd en opgetekend. Dit zijn opgravingen in het klein, waarvoor in principe dezelfde eisen gelden die aan grootschalig opgravingswerk worden gesteld. Dergelijk onderzoek is derhalve vrij arbeidsintensief en dient mede daarom ruim vóór de planuitvoering plaats te vinden;

- archeologisch toezicht, waarbij graafwerkzaamheden in het kader van de planuitvoering door een archeoloog worden begeleid. Hierbij wordt in overleg met de aannemer ruimte gecreëerd om archeologische waarnemingen te verrichten, bij voorkeur zonder dat deze de voortgang van de werkzaamheden belemmeren. De afspraken dienen bij voorkeur in de bestekken te worden vastgelegd.

Vanuit archeologisch oogpunt heeft een AAO de voorkeur omdat de omstandigheden (het onderzoek hoeft niet op de werkzaamheden afgestemd te worden) en daarmee de werkwijze de kwaliteit van het onderzoek ten goede komen. Dit in tegenstelling tot archeologisch toezicht, waarbij de onderzoeksmogelijkheden over het algemeen veel beperkter zijn. Doel van het AAO is het verkrijgen van gedetailleerde en eenduidige gegevens over de vindplaats op basis waarvan de archeologische waarde nauwkeuriger bepaald kan worden.

In verband met de vergevorderde planvorming verdient het aanbeveling om zo spoedig mogelijk contact op te nemen met de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek en/of de provinciaal archeoloog, teneinde inzicht te krijgen in de (mogelijke) consequenties van de resultaten van onderhavig onderzoek.

Literatuur

Gemeente Duiven, 1999. *Bestemmingsplan "Onder de Toren" - Groessen*. KuiperCompagnons, Rotterdam/Arnhem.

Good, J. de, 1982. Licht op de duistere Middeleeuwen. *Veldwerk AWN afd. Zuid-Veluwe en Oost-Gelderland 181/1982*.

Willems, W.J.H., 1981. Romans and Batavians. A regional study in the Dutch Eastern River Area. *Berichten van de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek* 31: 7-219.

Gebruikte afkortingen

AAI	Aanvullende Archeologische Inventarisatie
AAO	Aanvullend Archeologisch Onderzoek
ARCHIS	ARChEologisch Informatie Systeem
Mv	maaiveld
RAAP	Regionaal Archeologisch Archiverings Project
ROB	Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek

Overzicht van figuren en bijlagen

Figuur 1. De ligging van het plangebied (gearceerd); inzet: ligging in Nederland (ster).

Figuur 2. Resultaten van het booronderzoek.

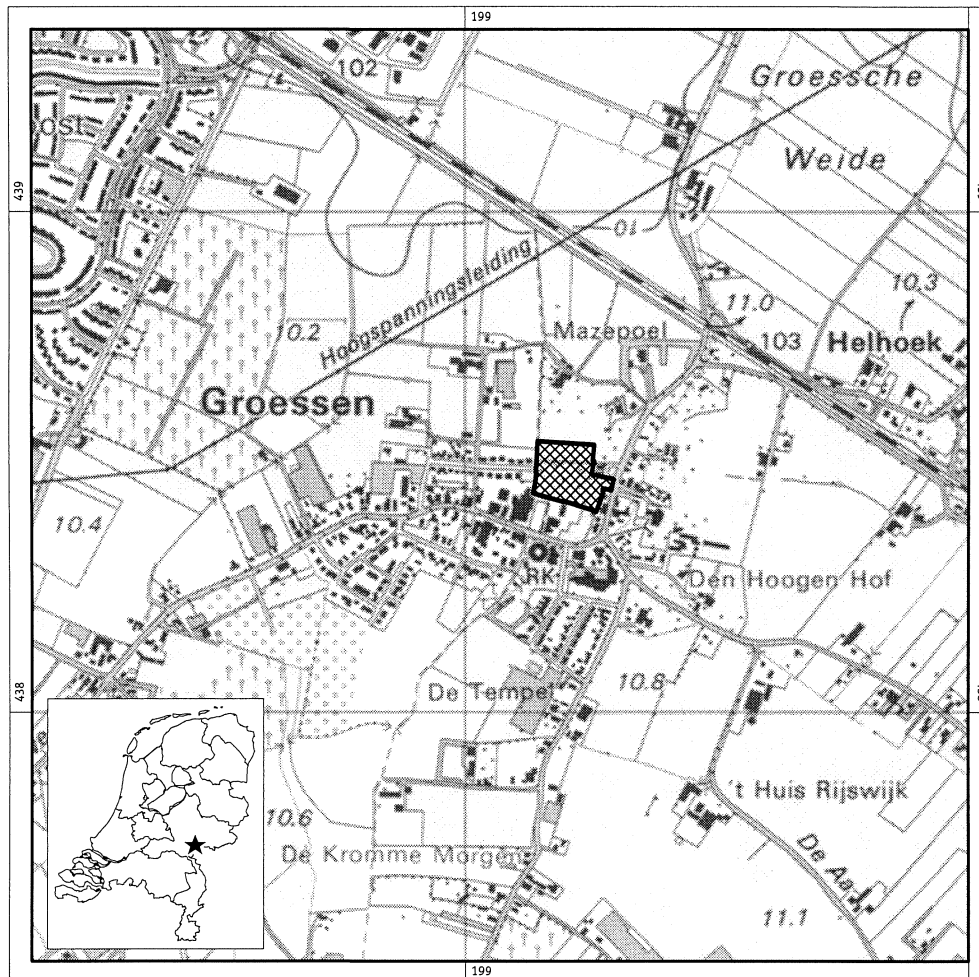
Figuur 3. Profiel boorraai A-A'.

Bijlage 1. Ligging terrein van zeer hoge archeologische waarde ('meldingsgebied'; uit: Gemeente Duiven, 1999).

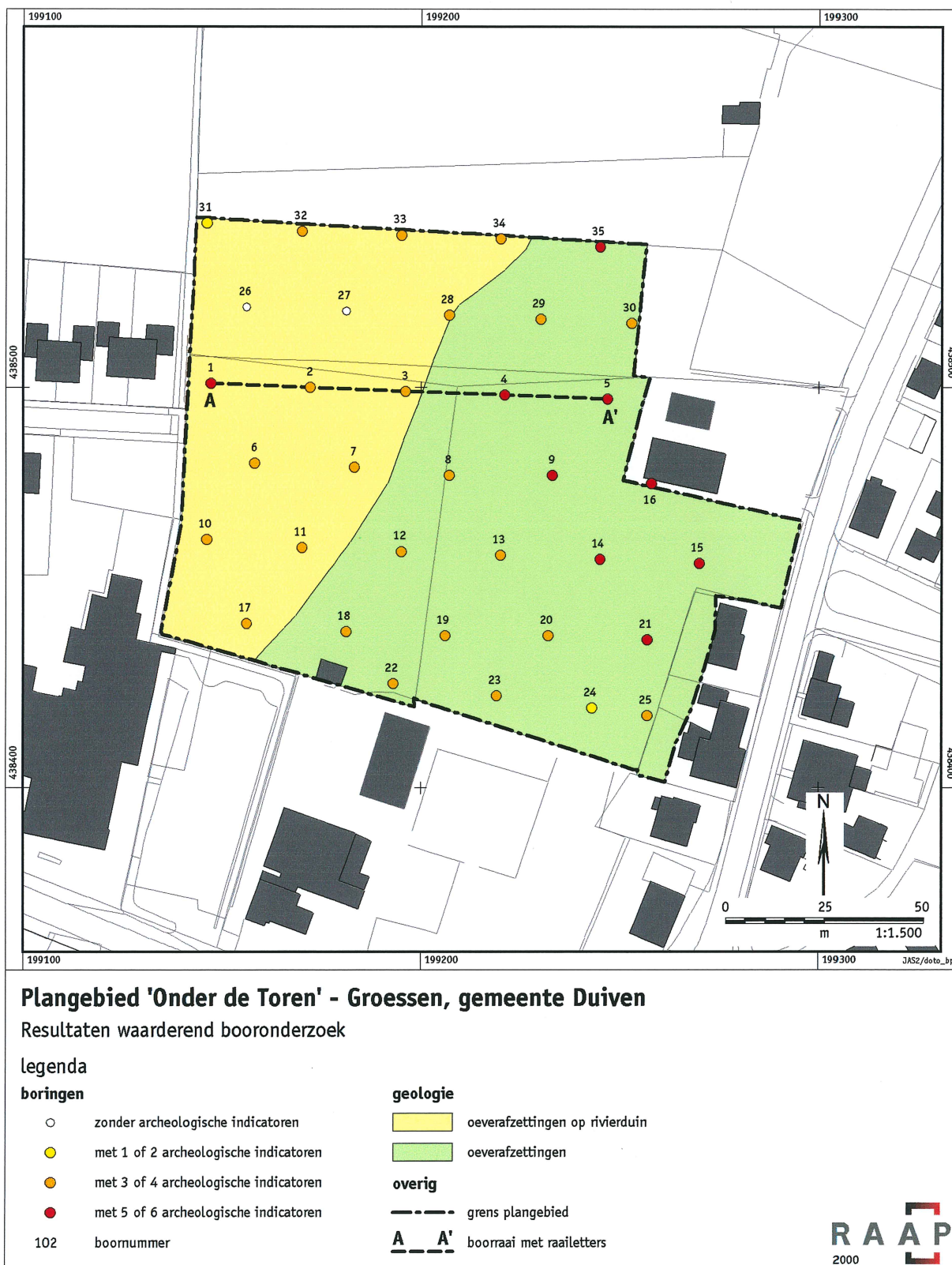
Bijlage 2. Beleidskader.

Verklarende woordenlijst

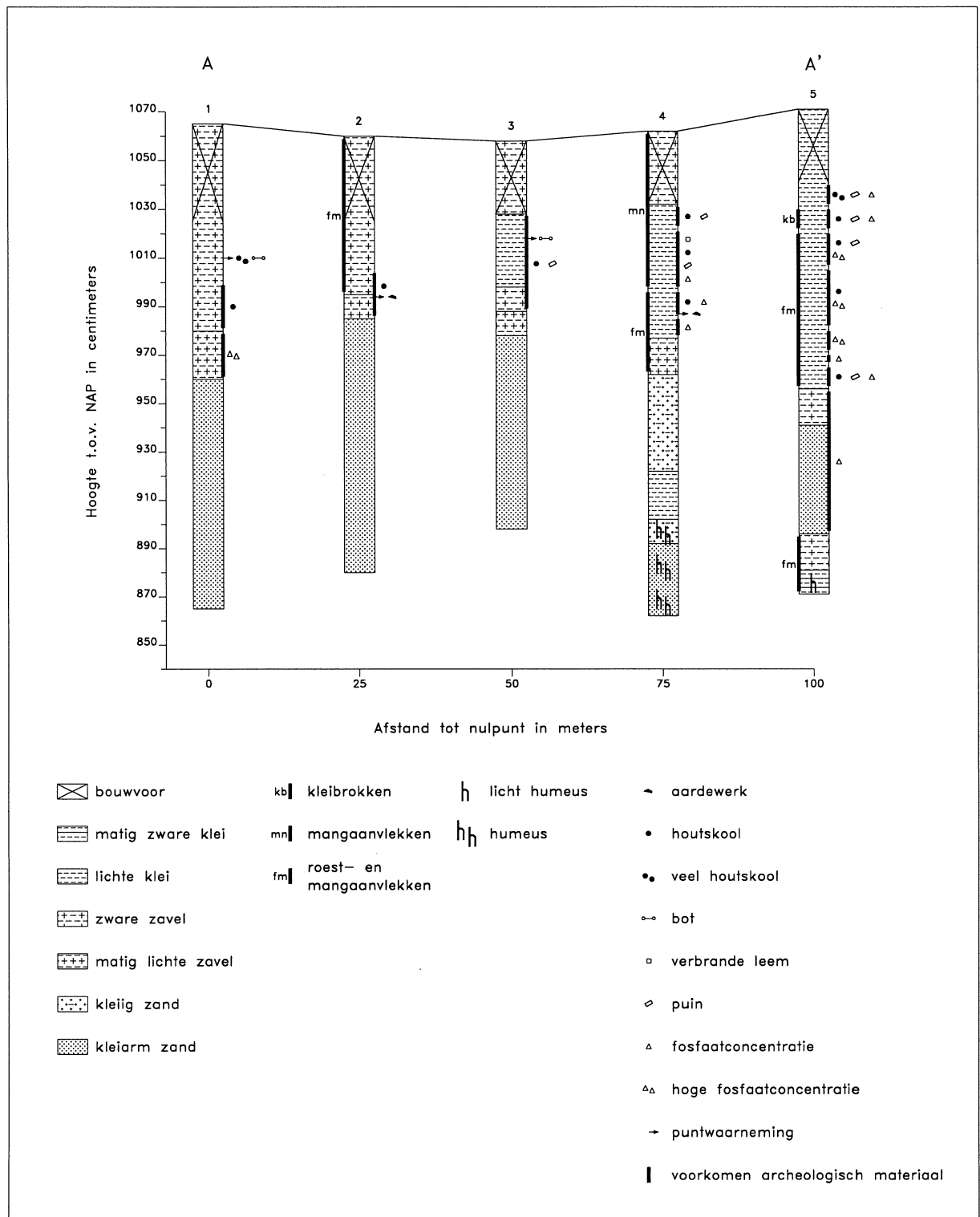
donk	pleistocene zandopduiking (= de top van een rivierduin)
fluviatiel	door rivieren gevormd, afgezet
Holoceen	jongste geologisch tijdvak (vanaf de laatste IJstijd: ca. 8800 jaar voor Chr. tot heden)
oeverwal	langgerekte rug langs een rivier of kreek, ontstaan doordat bij het buiten de oevers treden van de stroom het grovere materiaal het eerst bezinkt
Pleistoceen	geologisch tijdperk dat ca. 2,3 miljoen jaar geleden begon. Gedurende deze periode waren er sterke klimaatwisselingen van gematigd warm tot zeer koud (de vier bekende IJstijden). Na de laatste IJstijd begint het Holoceen (ca. 8800 voor Chr.)
stroomgordel	het geheel van rivieroeverwal-, rivierbedding- en kronkelwaard-afzettingen, al dan niet met restgeul(en)
stroomrug	niet meer functionerende, dichtgeslibde rivierloop met bijbehorende oeverwallen welke als geheel door differentiële klink als een rug zichtbaar is

Figuur 1: De ligging van het plangebied (gearceerd); inzet: ligging in Nederland (ster).

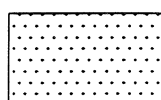

Figuur 2: Resultaten van het booronderzoek.

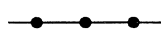

Figuur 3: Profiel boorraai A-A'.

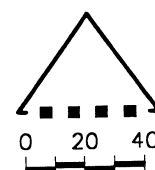
Bijlage 1: Ligging terrein van zeer hoge archeologische waarde ('meldingsgebied'; uit: Gemeente Duiven, 1999)

Archeologisch meldingsgebied

Plangrens

Archeologie en cultuurhistorie

Bijlage 2: Beleidskader

Ten aanzien van de Archeologische Monumentenzorg (AMZ) in het kader van ruimtelijke ordening is het archeologiebeleid op rijks- en provinciaal niveau van belang. In dit beleid staat het beheer en behoud van archeologische waarden in de bodem als bron van kennis en cultuurbeleving centraal. In het kader daarvan worden strategieën, methoden en technieken ontwikkeld om aantasting van het archeologische bodemarchief te voorkomen of te beperken. Archeologische opgravingen worden bij voorkeur alleen uitgevoerd als behoud of bescherming niet langer mogelijk is. Om dit te bereiken wordt gestreefd naar een volledige erkenning van het archeologisch belang in planologische besluitvormingsprocessen en archeologie dus al vanaf het begin bij planvorming te betrekken.

Deze uitgangspunten zijn al in 1992 vastgelegd in het verdrag van Valletta (Malta; met name artikel 5 en 6) dat is ondertekend door de Europese ministers van Cultuur. Het verdrag is opgesteld om de zorg voor het archeologisch erfgoed in Europa te reguleren. Begin 1998 hebben de Eerste en de Tweede Kamer de goedkeuringswet van het verdrag aangenomen. Thans wordt gewerkt aan een implementatiewet, waarin ook een kwaliteitszorgsysteem is opgenomen. Verwacht wordt dat het wetsvoorstel in de loop van 2000 bij de Tweede Kamer wordt ingediend.

Het provinciaal archeologiebeleid wordt uitgevoerd door een provinciaal archeoloog in dienst van de provincie. De taakverdeling tussen een provinciaal archeoloog en rijksarcheologen is in convenanten tussen het Rijk, vertegenwoordigd door de ROB, en de verschillende provincies vastgelegd. De uitgangspunten voor het provinciaal archeologiebeleid staan vermeld in het Streekplan Gelderland (Provincie Gelderland, 1996a) en de Startnotitie Belvoir (Provincie Gelderland, oktober 1999). Als beleidsinstrument beschikt de provincie Gelderland sinds oktober 1997 over de Archeologische Monumentenkaart (AMK). Op deze kaart zijn alle monumenten aangegeven die op het moment dat de kaart vervaardigd werd bekend waren. Met monumenten wordt bedoeld: zowel de wettelijk beschermde archeologische monumenten als terreinen van archeologische waarde en betekenis. De monumenten op de AMK van de provincie Gelderland zijn ingedeeld in gewaardeerde en niet gewaardeerde monumenten. Onderscheiden worden:

- **Terreinen van zeer hoge archeologische waarde:** terreinen van oudheidkundige betekenis die op grond van door de ROB gehanteerde criteria (kwaliteit, zeldzaamheid, contextwaarde) zijn aangewezen als behoudenswaardig. Een gedeelte van deze terreinen is reeds beschermd ex artikel 6 (of 4) van de Monumentenwet 1988. Uit de overige terreinen kan een selectie worden gemaakt met de bedoeling deze voor te dragen voor bescherming ex artikel 3,

teneinde een wettelijke bescherming te verkrijgen ex artikel 6 van de Monumentenwet 1988;

- **Terreinen van hoge archeologische waarde:** terreinen van oudheidkundige betekenis, die op grond van door de ROB gehanteerde criteria (kwaliteit, zeldzaamheid, contextwaarde) zijn aangewezen als behoudenswaardig. Deze archeologische terreinen scoren lager dan de terreinen van zeer hoge archeologische waarde. Deze categorie bevat ook terreinen waarvan de exacte waarde nog niet vast staat. Terreinen van hoge archeologische waarde kunnen in een later stadium worden voorgedragen voor bescherming ex artikel 3 teneinde een wettelijke bescherming te verkrijgen ex artikel 6 van de Monumentenwet 1988.
- **Terreinen van archeologische betekenis:** terreinen van oudheidkundige betekenis die nog niet gewaardeerd zijn aan de hand van door de ROB gehanteerde criteria (kwaliteit, zeldzaamheid, contextwaarde). Het betreft terreinen waar op grond van gedane vondsten en/of waarnemingen meer archeologische sporen en vondsten worden verwacht.